

Protocol dyslexie – IVO Deurne

Inleiding

Dit protocol beschrijft het beleid dat IVO Deurne hanteert op het gebied van dyslexie.

Het beschrijft het beleid op gebied van 1) screening en onderzoek en 2) facilitering en ondersteuning.

Het doel van ons beleid is om dyslectische leerlingen van IVO Deurne te helpen voldoen aan de eisen van het centrale eindexamen. Het protocol is van toepassing op dyslectische leerlingen in alle leerjaren en op alle onderwijsniveaus van IVO Deurne.

Definitie dyslexie¹

A. Moeite met het aanleren en gebruiken van lees- en/of spellingvaardigheden, zoals blijkt uit de persisterende aanwezigheid van minstens één van de volgende symptomen gedurende minstens zes maanden, ondanks interventies gericht op deze moeilijkheden: 1. onnauwkeurig of langzaam en moeizaam lezen van woorden (moeite met accurate of vloeiende woordherkenning; slecht decoderen); 2. moeite met spelling.

B. De betreffende schoolse vaardigheden zijn substantieel en meetbaar slechter ontwikkeld dan gezien de kalenderleeftijd verwacht mag worden en hebben een significant negatieve invloed op de schoolresultaten en werkprestaties.

C. De leerproblemen beginnen tijdens de schooljaren, maar worden soms pas manifest op het moment dat de betreffende schoolse vaardigheden zwaarder belast worden dan de betrokkene met zijn beperkte vermogens aankan.

D. De leerproblemen kunnen niet beter verklaard worden door verstandelijke beperkingen, niet-gecorrigeerde visus- of gehoorstoornissen, andere psychische of neurologische stoornissen, psychosociale tegenslagen, gebrekkige beheersing van de taal waarin het onderwijs gegeven wordt, of inadequaat onderricht.

Screening en onderzoek

Op het moment dat er door school, ouders/verzorgers of de leerling lees- en/of spellingsproblematiekesignaleerd wordt, kan een dyslexiescreening gedaan worden door de dyslexiecoördinator van de deelschool. Het doel van deze screening is om te kijken of er voldoende aanleiding is om verder onderzoek te doen naar dyslexie. Mocht dit zo zijn, dan kan dit onderzoek verricht worden door de orthopedagoog van IVO Deurne in samenwerking met een externe GZ-psycholoog. Hieraan zijn geen kosten verbonden.

Voor het vaststellen van dyslexie moet in ieder geval aan de volgende 2 voorwaarden worden voldaan: 1) Er moet sprake zijn van een significante achterstand op gebied van lezen en spelling. 2) De hardnekkigheid van de problematiek moet aangetoond zijn. Om de hardnekkigheid vast te stellen, moet aangetoond kunnen worden dat de leerling de nodige extra begeleiding heeft gekregen o.g.v. lezen en spelling. Mocht dit onvoldoende aangetoond kunnen worden, dan bestaat de kans dat deze begeleiding alsnog geboden moet worden, alvorens dyslexie gediagnosticeerd kan worden. Eventuele kosten van dergelijke begeleiding zijn voor de rekening van school.

¹ DSM-5 (APA, 2014) uit Brede vakinhoudelijke richtlijn dyslexie (NIP, NVO, NKD en LBRT, 2021)

Facilitering en ondersteuning.

Op het moment dat een leerling gediagnosticeerd is met dyslexie en school in het bezit is van (een kopie van) de dyslexieverklaring komt een leerling in aanmerkingen voor ondersteuning op school. De dyslexiecoördinator van de deelschool zal de leerling en ouders/verzorgers informeren over de faciliteringsmogelijkheden en over mogelijk te gebruiken ondersteunende middelen. Samen wordt bepaald van welke faciliteiten en/of middelen de leerling gebruik wil maken. Gedurende de gehele schoolperiode is de dyslexiecoördinator beschikbaar voor leerling en ouders/verzorgers als zij vragen hebben rondom dyslexie.

Omdat IVO Deurne haar leerlingen zo goed als mogelijk wil voorbereiden op het eindexamen sluiten we aan bij de toegestane facilitering tijdens het eindexamen².

Daarmee tracht IVO Deurne de leerlingen zo goed als mogelijk voor te bereiden op het eindexamen en op het functioneren in de maatschappij daarna. Immers, IVO Deurne vindt het belangrijk dat ook leerlingen met dyslexie zich blijven ontwikkelen op gebied van lezen en spelling. Wanneer de standaardfacilitering voor een dyslectische leerling onvoldoende blijkt, wordt samen met de leerling en ouders/verzorgers gekeken naar maatwerk. De ontwikkeling van de leerling staat daar bij centraal.

Leerlingen met dyslexie kunnen gebruik maken van de volgende facilitering:

1) Verklanking (voorlezen van teksten)

Leerlingen kunnen gedurende de schoolperiode gebruik maken van TextAid³ bij toetsen en schoolexamens. TextAid is een tool die ondersteunt bij het lezen en maken van teksten. TextAid verklankt geschreven tekst in gesproken tekst. Bij het centraal eindexamen is het niet mogelijk om TextAid te gebruiken, maar de leerling heeft wel recht op verklanking. Afhankelijk van het onderwijsniveau en het examen kan de leerling gebruik maken van verklanking door Facet of door gebruik te maken van een Daisy-audio cd. Voor het eindexamen wordt met de leerling het verschil tussen TextAid en Facet of Daisy-audio cd besproken.

2) Tijdverlenging

Een leerling met dyslexie mag gebruik maken van maximaal 30 minuten tijdverlenging bij een centraal eindexamen. Gedurende de schoolperiode wordt uitgegaan van 20% extra tijd voor toetsen en schoolexamens. Indien tijdverlening om praktische redenen niet mogelijk is, kan er voor gekozen worden om de leerling $\pm 20\%$ minder vragen/opgaven van een toets of schoolexamen te laten maken.

3) Gebruik van computer als schrijfgerei

Een dyslectische leerling mag gebruik maken van een computer/laptop bij het maken van teksten. De dyslectische leerling mag daarbij gebruik maken van de spellingscontrolefunctie. De leerling mag hier bij toetsen en examens gebruik van maken en waar nodig en mogelijk ook in de lessen.

4) Loep of leesliniaal/leespen

Bij toetsen en examens wordt standaard puntgrootte 12 (lettertype Arial) gebruikt. Dit is een adequate lettergrootte voor leerlingen met dyslexie. Een vergrote letter is daarom niet nodig. Indien

² Kandidaten met een ondersteuningsbehoefte (College voor toetsen en Examens, versie 2.1, april 2023)

³ [TextAid | TextAid \(textaid-dyslexiesoftware.nl\)](https://www.textaid.nl/)

wenselijk mag de leerling gebruik maken van een loep of leesliniaal/leespen die de tekst vergroot (bijvoorbeeld voor lettertjes in tabellen of grafieken).

Het is niet toegestaan om gebruik te maken van een digitaal woordenboek, spellingskaarten, grammaticakaarten of een stappenplan. Toets- en examenonderdelen (met name spelling) worden niet anders beoordeeld bij dyslectische leerlingen. Ook is mondelinge toetsing of examinering van een schriftelijke toets of examen niet toegestaan. Hierbij geldt dat, indien noodzakelijk, er altijd gekeken kan worden naar maatwerk.

Dyslexiepas

Leerlingen met dyslexie krijgen van de dyslexiecoördinator een dyslexiepas. Hierop staat vermeld van welke faciliteiten de leerling gebruik mag maken. Een leerling legt deze tijdens de les of tijdens een toets/examen op tafel, zodat een docent weet dat er sprake is van dyslexie.

Ontheffing

In uitzonderlijke gevallen van zeer ernstige dyslexie kan het wenselijk zijn om ontheffing te krijgen voor één of meerdere vakken. IVO Deurne is terughoudend in het verlenen van ontheffingen, omdat dit gevolgen kan hebben voor diplomering, vervolgopleiding en de ontwikkeling van de leerling. Voor meer informatie over ontheffing wordt verwezen naar de teamleider.